

γάλου καλλιτέχνου, ἥτις ἔδωκε λαβὴν νὰ πιστευθῇ, ὅτι οὗτος παρεφρόνησε κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου του, ἀλλ' ἡ ἀδέσποτος αὐτῇ φήμη οὐδεμιὰς ἔχεται ὑποστάσεως. Ὁ Θεοτοκόπουλος εἶνε μέγας νεωτεριστής, θέλει νὰ ἐξέλθῃ τῆς πεπαιγμένης καλλιτεχνικῆς ὁδοῦ καὶ νὰ χαράξῃ, συμφώνως πρὸς τὰς ἐντυπώσεις του, ἐντελῶς ἰδιάν, φέρουσαν τὴν ἀτομικὴν του σφραγίδα καὶ διὰ τοῦτο περιπιπτει πολλάκις εἰς ὑπερβολὰς ἀκαταλογίστους καὶ ἀξιωματικούς, ἀλλὰ καὶ μετ' ὅλας ταύτας τὰς σπουδαίας ἐλλείψεις καὶ τὰ μεγάλα σφάλματα, ἡ ἐκ τῶν ἔργων του ἐντύπωσις ἀπομένει πάντοτε ἰσχυρὰ καὶ ἐπιβλητικὴ. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίσδον τῆς καλλιτεχνικῆς του δράσεως ἀνήκουσιν ἱκανὰ ἔργα, ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὰ κυριώτερα, ὡς τὸν Ἰησοῦν ἐν ἱερῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, τὴν Ἀποκάλυψιν¹⁾, τὸν Δαοκόντια²⁾, τὴν Πεντηκοστήν³⁾, τὸν Ἅγιον Ἱερώνυμον⁴⁾, τὴν ἐν τῷ ὄρει Προσευχὴν τοῦ Ἰησοῦ⁵⁾ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Βαυλιστήν⁶⁾, τὸν Ἅγιον Σεβαστιανὸν⁷⁾ κλπ. Ἐν ταύτοις καὶ κατὰ τὴν παράδοξον ταύτην καλλιτεχνικὴν περίσδον τοῦ Ἑλλήνος ἔχομεν θρυμασίας προσωπογραφίας, τελείας καὶ κατὰ τὸ σχέδιον καὶ τὸν χρωματισμὸν καὶ τὴν ἐκφράσιν καὶ τὰς τεχνικὰς ἀναλογίας, ταιαῦται δὲ εἶναι ἡ τοῦ Rodrigo Vasquez ἐν τῷ Μουσείῳ Prado, τῶν Ἀντωνίου καὶ Διέγου Covarrubias ἐν τῇ Ἐπαρχιακῇ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Τολέδου, τοῦ Μεγάλου Ἱεροεξεταστοῦ Nino de Guevara, τοῦ Καρδινάλιου Quiroga ἐν Μαδρίτῃ, τοῦ Καρδινάλιου Tavera εἰς τὸ ἐν Τολέδῳ Νοσοκομεῖον Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ, ἥτις θεωρεῖται ἀρίστη πασῶν, καὶ τέλος τοῦ φίλου τοῦ Θεοτοκοπούλου Fray Hortensio Felix

1.) Οἱ δύο οὗτοι πίνακες εὐρίσκονται ἐν ἰδιωτικαῖς συλλογαῖς τῶν Παρισίων.

2.) Ὁ πίναξ οὗτος ἀνάκειται εἰς τὸ ἐν Barrameda Ἀνάκτορον τοῦ Ἰνφάντου Δὸν Αντ. de Orleans.

3.) Ἐν τῷ ἐν Μαδρίτῃ Μουσείῳ Prado.

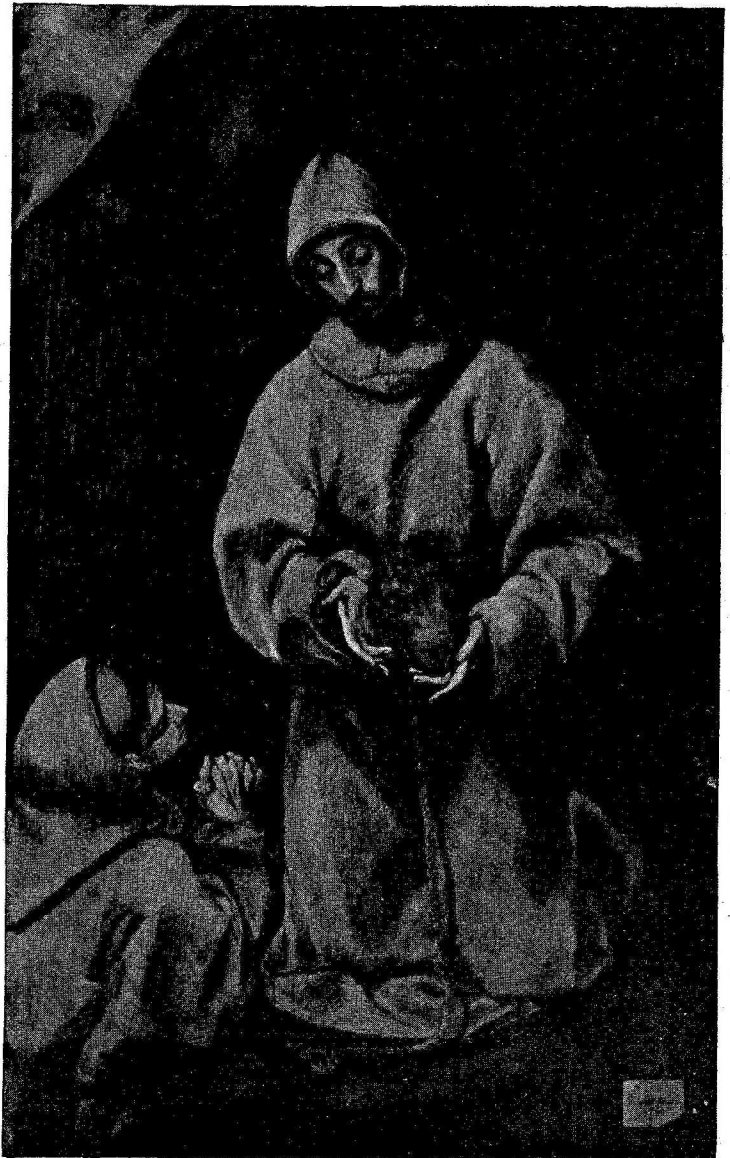
4.) Ἐν τῇ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συλλογῇ τοῦ κ. L. R. Erich.

5.) Ἐν τῷ ἐν Ἀγγλῇ Μουσείῳ τῆς Ζωγραφικῆς.

6.) Ἐν τῷ ἐν Τολέδῳ ὁμωνύμῳ ναῷ.

7.) Ἐν τῇ ἐν Βουκυρεστῇ Βασιλικῇ Πινακοθήκῃ.

Paravicino, ὅστις συνέθεσε μάλιστα καὶ δύο σοννέτα πρὸς ἐξύμνησιν τῆς θείας τέχνης τοῦ Θεοτοκοπούλου. Ἐν γένει δὲ καθ' ἅπαν τὸ μακρὸν στάδιον τοῦ καλλιτεχνικοῦ τοῦ βίου ὁ Θεοτοκόπουλος διεκρίθη ὡς δοκιμώτατος προσωπογράφος καὶ τὸ πρὸς ἐν τοῦτο ἀναγνωρίζουσι καὶ οἱ αὐστηρότεροι ἐπικριταὶ του, οἵτινες εἰς τὰς προσωπογραφίας του δὲν ἀνευρίσκουσι τὰ μεγάλα ἐλαττώματα, τὰ ὅποια αὐτοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ἔχουσιν αἱ πλεῖστοι τῶν συνθέσεων του. Πίνακες παριστῶντες τυπεῖα, καὶ ταῦτα τοῦ προσφιλοῦς τῷ Θεοτοκοπούλῳ Τολέδου, δύο μόνον ὑπάρχουσιν, εἰς εἰκονίζων τὴν ἄποψιν καὶ τὸ σχεδιάγραμμα τοῦ Τολέδου καὶ εὐρισκόμενος ἐν τῷ Ἐπαρχιακῷ Μουσείῳ τῆς αὐτῆς πόλεως, καὶ ἕτερος μικρότερος πάλιν τοῦ Τολέδου, ἀνήκων εἰς τὴν ἐν Μαδρίτῃ συλλογὴν τῆς Κομίσσης de Castaneda· ἀμφότεροι ἐγένοντο κατὰ τὴν ὑστάτην περὶ τοῦ καλλιτεχνικοῦ βίου τοῦ Ἑλ-

Δ. Θεοτοκοπούλου.

"Ἅγιος Φραγκίσκος de Asis.